

9.2.2026

Diaarinro VN/25123/2024

Ennallistamissuunnitelman valmistelun teemaryhmän 1 Maa- ja sisävesiluontotyytit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet (Artiklat 4 ja 9)

Kokous 27

Aika: maanantai 9.2.2026 klo 13.00–15.30

Paikka: Teams

Paikalla: pj Mikko Kuusinen, Tuula Kurikka, Esko Hyvärinen, Turo Hjerpe Hanna-Leena Keskinen, Martina Reinikainen, Iris Mäntylä, (ympäristöministeriö), vpj Katja Matveinen, Janne Pitkänen, Ville Schildt, Jouni Tammi, Antti Parjanne, Niina Riissanen, Belinda Mäki (maa- ja metsätalousministeriö), Pirkko Siikamäki (Lupa- ja valvontavirasto), Mari Annala, Antti Sallinen, Anna Suuronen, Terhi Rytteri, siht. Aija Kukkala, siht. Marita Arvela, (Suomen ympäristökeskus), Pauliina Louhi, siht. Raisa Nikula (Luonnonvarakeskus), Santtu Kareksela (Metsähallitus Luontopalvelut), Niklas Björkqvist (Metsähallitus Metsätalous Oy), Arto Sorri (Suomen metsäkeskus), Jarkko Nurmi, Mari Lyly (Suomen riistakeskus), Tiina Ronkainen, Nora Arnkil, Samuli Joensuu (Tapio), Maija Häggblom (Ahvenanmaan maakuntahallitus), Anni Jääskeläinen (Hämeen ammattikorkeakoulu)

Poissa: Antti Leinonen (maa- ja metsätalousministeriö), Sakari Sarkkola (Luonnonvarakeskus), Raisa Tiilikainen (Metsähallitus Luontopalvelut), Hannu Lehtonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), Marja-Liisa Pitkänen (Elinvoimakas), Riikka Salomaa (Suomen metsäkeskus)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 13.00. Asialista hyväksyttiin.

Kuusinen kertoi, että ennallistamissuunnitelman projektiryhmän kokous on jo perjantaina, ja siellä esitellään metsä- ja suoluontotyytit.

2. Edellisten kokousten pöytäkirjaesitysten hyväksyminen (kokous 22.10.2025)

Kokouksen 22.10.2025 pöytäkirja hyväksyttiin ilman huomautuksia.

3. Projektiryhmän ja ohjausryhmän terveisiä (Mikko Kuusinen)

Mikko Kuusinen kertoi ajankohtaisia asioita projektiryhmän kokouksesta 4.2. ja ohjausryhmän kokouksesta 5.2. Kokouksissa esiteltiin teemaryhmä 1:n (TR1) esitystä erityisesti vuoden 2030 tavoitteiden kannalta. Kuusinen avasi, millaisia ajatuksia nousi esille TR1:n jatkotyön kannalta ja millaisia vaihtoehtoja meiltä odotetaan. Ohjausryhmässä ymmärrettiin, että laaja-alaiset luontotyytit ja ratkaisut niiden tilan parantamiseksi ovat avainasemassa ja suuressa roolissa ennallistamissuunnitelmassa. Meiltä odotetaan nyt taustalukuja ja tietoa siitä, mitä saadaan aikaiseksi nykyisellä toimeenpanon tasolla ja resursseilla, ja toiseksi, miten suuri ero on siihen, mitä tarvittaisiin ennallistamisasituksen luontotyytitavoitteiden saavuttamiseen täysimääräisesti. Kuusinen toi myös esille, että tarvitaan asetuksen mukaiset ja reunaehtojen mukaiset vaihtoehdot. Kuusinen totesi myös, että ohjausryhmän on vaikea ottaa kantaa asian monimutkaisuuden takia. On tarkoituksena, että TR1:n tarkennettuja esityksiä esitellään projekti- ja ohjausryhmälle maaliskuun alkupuolella.

Kuusinen kertoi myös, että projektiryhmästä kyseltiin vesiluontotyypeistä. Tietoa kaivattiin etenkin siitä, miten ennallistamisasetuksen tavoitteita voidaan saavuttaa nykyisillä ohjelmilla ja resursseilla. Lisäksi kaivattiin erittelyä siitä, mihin toimenpiteisiin on jo olemassa rahoitus eli mikä on jo ns. kehyksissä.

Ohjausryhmästä on lisäksi tullut kirje ja muistutus ennallistamissuunnitelman valmistelun reunaehdoista ja niiden huomioon ottamisesta teemaryhmien työssä.

Työskentelyaikataulua on muutettu ja jatkettu niin, että huhtikuun alussa olisi olemassa valmis versio ennallistamissuunnitelmasta, ja toukokuun alussa olisi mahdollisuus saada ennallistamissuunnitelma lausunnonle. TR1 kokonaisesityksen käsittely on ajoitettu huhtikuun alkuun.

Projektiryhmässä oli keskusteltu ennallistamissuunnitelman word-lomakkeista ja niiden täytöstä teemaryhmissä. Ennallistamissuunnitelman B-osan lomakkeiden on oltava valmiita 5.3.2026.

4. Ohjeistus TR1 toimenpiteiden valmisteluun (Aija Kukkala, Marita Arvela)

Aija Kukkala antoi teemaryhmälle ohjeita toimenpiteiden valmisteluun (Liite 1). Sovittiin, että pienryhmät vievät toimenpiteet 24.2 mennessä yhteiseen word-tiedostoon. Kuusinen toi esille, että TR1 toimenpiteistä olisi ollut tarpeen keskustella jo aiemmin, mutta valitettavasti ei ole ollut aikaa.

5. Luontotyyppien määritelmien muutosten hallinnolliset ja juridiset vaikutukset (Hanna-Leena Keskinen)

Hanna-Leena Keskinen piti esityksen luontotyyppien määritelmien muutosten vaikutuksista ja esitteli ympäristöministeriön näkemykset aiheeseen. Hän esitteli taustaa harjumetsien (9060) ja boreaalisten luonnonmetsien (9010) osalta ja mahdollisten luontotyyppien määritelmämuutosten hallinnollisia ja juridisia vaikutuksia. Ympäristöministeriö ei kannata boreaalisille luonnonmetsille esitettyä määritelmämuutosta (Liite 2). Harjumetsien osalta ympäristöministeriö kannattaa, että pinta-alaksi ennallistamissuunnitelmassa valitaan VE3 (Liite 2). Esityksen yhteydessä käytiin aiheesta keskustelua teemaryhmässä.

Keskinen toi esille, että luontotyyppien määritelmä on sama suojelualueilla ja niiden ulkopuolella. Määritelmän muutoksesta on kyse silloin, jos tulkinnan selkeyttämisen nimissä tunnistamiskriteereitä muutetaan niin paljon, että suojelualueilla tehdyissä maastoinventoinneissa tunnistetut luontotyyppiäsiintymät eivät uuden tulkinnan mukaan enää täyttäisikään kriteereitä. Näin ollen ei ole mahdollista esittää sellaista vaihtoehtoa, että boreaalisten luonnonmetsien pinta-ala laskettaisiin suojelualueille SAKTI:n mukaisesti ja ulkopuolelle Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin vanhojen metsien (LuTU) ikärajojen mukaisesti. Millaisilla perusteluilla tällainen esitetty määritelmän muuttaminen kirjattaisiin ennallistamissuunnitelmaan?

Keskinen painotti, että vastaavasta muutoksesta ei ole aiempaa kokemusta ja pyrki hahmottelemaan, millaista prosessia boreaalisten luonnonmetsien LuTU-ikärajojen valinta kriteereiksi voisi tarkoittaa. Luontotyyppien määritelmän muuttamista koskevat esitykset pitää esittää komissiolle ja neuvotella yhdessä myös muiden jäsenmaiden kanssa. Luontodirektiivin toimeenpanossa komissiota neuvovassa habitaattikomiteassa määritelmän muutosten toteutumiseksi tarvitaan jäsenmaiden määräenemmistö.

Valtioneuvosto tekee päätöksen ennallistamissuunnitelmasta, ja jos ennallistamissuunnitelmassa esitetään boreaalisille luonnonmetsille tai harjumetsille uutta luontodirektiivin raportoinnista 2025 poikkeavaa pinta-alaa, täytyy ennallistamissuunnitelmassa antaa perustelut poikkeaville pinta-aloille.

Keskinen toi myös esille, että määritelmämuutos vaikuttaisi luontodirektiivin luontotyyppien suojelutasoa koskevien tietojen raportointiin ja ennallistamissuunnitelman toimeenpanoon. Arvioitavaksi voisi tulla Natura-2000-verkoston riittävyys tilanteessa, jossa määritelmää muutettaisiin ja boreaalisten luonnonmetsien pinta-ala vähenisi huomattavasti. Natura-alueiden viralliset tiedot sisältäviin SDF-tietolomakkeisiin olisi määritelmämuutoksen myötä odotettavissa merkittäviä, alueiden suojeluperusteisiin kohdistuvia muutoksia, mikä vaatisi maanomistajien kuulemista ja valtioneuvoston päätöstä asiassa. Komissio arvioi Natura-

verkoston tilannetta näiden tietojen kautta. Suojeluperusteiden muuttaminen on siis valtioneuvoston päätöksellä mahdollista, mutta komissio ei hyväksy merkittäviä muutoksia Natura-alueiden suojeluperusteiden osalta, ellei kyseessä ole tieteellinen erehdys.

Keskinen arvioi edelleen, että komissio voisi edellyttää Suomea palauttamaan boreaalisten luonnonmetsien pinta-alaa Natura-verkostosta poistuvalla pinta-alan osuudella. Komission kanssa tulisi löytää yhteinen näkemys siitä, että kansallinen tulkinta on ollut virheellinen. Jos komissio olisi asiasta erimielinen, on riskinä, että komissio nostaisi Suomea vastaan rikkomusmenettelyn. Keskinen painotti, että mikäli ohjausryhmälle esitetään luontotyyppien määritelmien muuttamista, tulisi määritelmämuutosten pinta-alavaikutukset arvioida myös Natura-alueilla ja tehdä tästä hallinnollisesti hyvin vaikeasti ennakoitavasta esityksestä perusteellinen vaikutusten arviointi.

- Tuotiin esille, että lähes boreaalisen luonnonmetsän kriteerit täyttävät alueet pitäisi ensisijaisesti saada turvattua, koska ne palautuvat nopeimmin.
- Pidettiin puheenvuoro, jossa kannatettiin ympäristöministeriön näkemystä määritelmämuutokseen eli boreaalisten luonnonmetsien määritelmää ei tulisi muuttaa ehdotetun mukaisella tavalla. Tuotiin lisäksi esille tarkennus, ettei luonnontieteellisesti ole pakottavaa tarvetta määritelmän muuttamiselle, eikä minkäänlaista pakottavaa tarvetta muustakaan syystä. Kun määritelmien muuttamisesta on teemaryhmässä puhuttu, ne, jotka eivät näe muuttamista tarpeelliseksi ovat esittäneet perusteluita. Sen sijaan muuttamiselle ei ole esitetty riittäviä perusteita, eikä työryhmän jäsenille ole käynyt riittävän selväksi, miksi määritelmien muuttamista on lähdetty pohtimaan.
- Tuotiin esille, että viranomaisnäkökulmasta määritelmän muutos olisi iso, erityisesti sen vuoksi miten se vaikuttaa Natura-verkostoon ja alueiden suojeluperusteisiin. Viranomaistyössä Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan lupa- ja päätösprosesseissa suojeluperusteiden kautta. Boreaaliset luonnonmetsät ovat suurimmassa osassa Natura-alueita suojeluperusteena. Asia on merkittävä oikeudellisesti ja yhdenvertaisuuden kannalta ja myös viranomaisten uskottavuuden kannalta. Määritelmän muutos johtaisi arvaamattomiin seurauksiin.

Metsätalouden näkökulma luontotyyppien määritelmien tulkintaan

Varapuheenjohtaja Katja Matveinen toi esille, että maa- ja metsätalousministeriön näkökulmasta kyse ei ole määritelmän muuttamisesta boreaalisten luonnonmetsien osalta, vaan esitetyt tarkennukset ovat EU:n habitaattimanuaalin mukaisia. Matveinen esitteli teemaryhmälle metsätalouden näkökulmia luontotyyppien määritelmien tulkintakysymyksiin (Liite 3).

Matveinen tarkensi, että boreaalisen luonnonmetsän osalta ei MMM:n näkökulman mukaan ole kyse määritelmän muuttamisesta, vaan LuTU-ikärajat sopisivat habitaattimanuaalin määritelmään ja niillä voisi tuoda tarvittua tarkennusta määritelmään. Nykyisin boreaaliin luonnonmetsiin on voinut päätyä mukaan monenlaisia metsiä, jotka eivät ole niin luonnontilaisia. Tulkinta vaikuttaa siihen, mihin ja missä metsätaloutta voidaan Suomessa harjoittaa. Tulkinnat ovat samoja kaikille metsäomistajille, ja kohteet pitäisi pystyä tunnistamaan ja ohjata niiden hoitoa ja käyttöä.

MMM ehdottaa lisäksi, että boreaaliin luonnonmetsiin eivät kuulu aktiivisen puuntuotannon piirissä olevat metsiköt.

- Esitettiin kysymys, mihin kohtaan ennallistamissuunnitelmassa aktiivisen puuntuotannon piirissä olevista metsiköistä kirjattaisiin, ja tuotiin esiin, että kyse on kriteerin tulkinta-asiasta. Matveinen vastasi, ettei vielä ole ajateltu, miten tämä käytännössä hoidetaan.
- Toivottiin, että on tärkeää pitää kaikki vaihtoehdot pöydällä. Huomautettiin, ettei pysty ymmärtämään, millä tavoin ehdotettu muutos boreaalisille luonnonmetsille olisi määritelmämuutos. Nämä metsäthän ovat palautumassa, koska ne olisivat suojelualueverkostossa suojeltu.

- Ehdotettiin, että boreaalisten luonnonmetsien aktiivista hoitoa koskeva kirjaus voitaisiin ilmoittaa ennallistamissuunnitelman palauttamiskohdassa. Lisäksi ehdotettiin, että valtioneuvoston päätöksessä ja ennallistamissuunnitelmassa tuotaisiin esille velvoite pyrkiä estämään luontotyyppien heikentyminen ja todettaisiin selkeästi, että Suomi pyrkii estämään boreaalisten luonnonmetsien heikentymisen vapaaehtoisen suojelun keinoin. Ei tule viedä kannustetta ja pohjaa pois tekemiseltä. Yksityismailla suojelu toteutetaan vapaaehtoisin keinoin ja pidetään luonnonhoito ja säilyttäminen molemmat kannustettavina vaihtoehtoina.
- Tuotiin esille, että boreaalisten luonnonmetsien määritelmämuutoksella on paljon erilaisia vaikutuksia ja siksi siitä pitäisi täyttää SOVA-kortti kuten muistakin ennallistamissuunnitelman toimenpiteistä.
- Boreaaliset luonnonmetsät ja harjumetsät ovat molemmat sellaisia luontotyyppejä, jotka ovat olleet mukana monissa EU LIFE- luontohankkeissa Suomen EU-jäsenyydestä lähtien. Jos luontotyyppien määritelmiä muutetaan, komissio voi haluta tutkia, miten näitä luontotyyppejä on ollut hankkeissa mukana ja siitä voisi seurata mahdollisesti myös takaisinmaksuvelvollisuus.
- Huomautettiin, että LuTU-kriteerin käyttö boreaalisille luonnonmetsille on ekologisesti perusteltu kriteeri, mutta uudistuskypsyysikäraja puolestaan on puhtaasti metsätaloudellinen käsite. Nämä ovat biologisesti aika nuoria metsiä ja 10 m3 lahopuun kriteeri on sellainen, jota talousmetsissä esiintyy tavallisesti. Harmaan suojelun kysymys on iso asia tässä.
- Todettiin, että boreaalisia luonnonmetsiä on Suomessa liian vähän. Ehdotettiin, että METSOon esitetään ennallistamissuunnitelmassa riittävät resurssit boreaalisten luonnonmetsien suojelun korvaamiseksi.
- Huomautettiin, että määritelmäkeskustelussa on huomioitava myös riskien- ja maineenhallinta. Natura-alueiden suojelun perustan nakertaminen, ei todennäköisesti toisi Suomen metsätaloudelle kansainvälisesti hyvää mainetta.
- Tuotiin esille, että myös Ruotsissa boreaalisten luonnonmetsien määritelmä on laadullinen eli siinä puhutaan rakennepiirteistä. Ruotsissa tehdyssä vastaavassa määritelmän tarkastelussa ja selkeyttämisessä ei esitetty luonnonmetsälle lainkaan ikäkriteereitä. Rakennepiirteet ovat tärkein tekijä luontotyyppien määritelmässä. Ei ole luontotyyppien kuvauksen mukaista, että se rajattaisiin vain ikäkriteerein. Tässä on kyse kansallisen määritelmän muuttamisesta, keskustelu tulkinna ja määritelmän muuttamisen välisestä erosta on hiusten halkomista.
- Jos yksityisten maillakin on boreaalisen luonnonmetsän kriteerit täyttäviä kohteita, niin metsätalous ei olisi mahdollista. Kansallinen luontotyyppien inventointiopas tuo esiin, että ikä on pääkriteeri ja toisena kriteerinä kuolleen puun kriteeri. Esitettiin, että kuolleen puun määrä olisi pakollinen kriteeri. Tämä on keskeinen kriteeri, joka voidaan erottaa talousmetsissä.
- Huomautettiin, että metsäpienryhmä on toistaiseksi keskittynyt vain lukujen ja ikärajojen ehdottamiseen, eikä ole ehdottanut toimenpidettä, millä tavalla boreaalisten luonnonmetsien heikentymättömyys turvataan. Esitettiin kysymys, onko toimenpiteenä vain suojelu, jolla turvataan heikentämättömyys. Tähän vastattiin ja vahvistettiin, että toimenpide on suojelu.

6. Metsäluontotyyppien käsittely (Nora Arnkil)

Teemaryhmä 1:n alaisen metsäpienryhmän sihteeri Nora Arnkil esitteli metsäpienryhmän työtä ja ehdotuksia (Liite 4 ja 5). Metsäpienryhmä esitteli kahdet vaihtoehtoiset ikäkriteerit boreaalisille luonnonmetsille, ja kohdassa 5 alkanut keskustelu boreaalisten luonnonmetsien kriteereistä jatkui teemaryhmässä.

- Huomautettiin, että häiriön jälkeisiä aloja on hyvin vähän, erityisesti suojelualueiden ulkopuolella.

- Tuotiin esille, että jos määritelmämuutos boreaalisille luonnonmetsille otettaisiin käyttöön, LuTU-ikärajat olisivat käytössä kaikkialla, niin suojelualueilla kuin niiden ulkopuolella. Luonnonmetsille ei voi tuottaa kaksia kriteerejä (erikseen suojelualueille ja niiden ulkopuolelle), eikä sellaista ratkaisua voi hyväksyä, jossa lukuja kaunistellaan suojelualueilla.
- Keskusteltiin metsäpienryhmän ehdottamasta lahoppukriteeristä, jossa kuolleen puun määrä olisi 10 %. Esitettiin kysymys, rajaako tällainen ehdotus pois tietyntyläisiä kohteita. Muistutettiin boreaalisten luonnonmetsien ekologisesta vaihtelusta ja kasvupaikkatyyppien huomioimisesta (mikä ei toteudu täysin tällaisella rajaavalla kriteerillä eli luontotyyppiin kuuluvia kohteita voisi näillä lahoppukriteereillä pudota pois). Inventointiohjetta pitäisi tarkastella tarkemmin.
- Kannatettiin ehdotusta lahoppukriteerin pakollisuudesta. Tuotiin lisäksi esille näkemys, että raja on maltillinen ja kannatettava.

Nora Arnkil esitteli boreaalisille luonnonmetsille ehdotettuja palautettavia pinta-aloja (neljä vaihtoehtoa) ja kustannusarvioita. Keskustelussa tuotiin esille mm. seuraavia asioita:

- Tuotiin esiin, että metsäpienryhmän esittämät palauttamisen kustannukset ovat karkeita arvioita. Kustannusarvioista esitettiin kritiikkiä ja niitä pidettiin epävarmoina ja liian suurina. Jos isoihin pinta-aloihin ja pinta-alan palauttamisen vaihtoehtoihin pyrittäisiin, tarvittaisiin valtionmaiden osallistumista.
- Tuotiin esille, että myös vaihtoehto 4:lle (eli hieman kunnianhimoisemmalle palauttamistavoitteelle) on paikkansa, ja on hyvä, että sillekin lasketaan kustannuksia. Tarkastelussa on hyvä olla mukana myös ns. keskivaiheen vaihtoehto ääripäiden välissä.
- Esitettiin kysymys, miksi vuoden 1995 vaihtoehdolle (vaihtoehto 3) ei ole laskettu kustannuksia.
- Huomautettiin, että ennallistamisasetus on voimassa vuoteen 2050 asti, ja boreaalisten luonnonmetsien palauttamistoimia voidaan jyvittää useammalle vuosikymmenelle. Olisi siis mahdollista tehdä oikeudenmukainen ja pitkäjänteinen suunnitelma boreaalisten luonnonmetsien palauttamiseksi. Kustannusten lisäksi pitäisi tuoda esiin suunnitelman toteuttamisesta saatavat monihyödyt: luontokadon hillintä ja hiilinielunäkökulma.
- Huomautettiin, että kustannustaulukossa on mukana vain suorat kustannukset, ja että puuntuotannosta poistuvat pinta-alat vaikuttavat kokonaiskustannuksiin.
- Palauttamisessa on hyvä huomioida sekä sen negatiiviset että positiiviset vaikutukset.
- Heikentämättömyysvelvoite koskee kokonaispinta-alatavoitetta, eli pinta-alaa ei tarvitse turvata enempää, jos suojelualueilla palautuva pinta-ala riittää suotuisan viitealan saavuttamisen.
- Suojelualueilta palautuvat, passiivisesti ennallistuvat boreaaliset luonnonmetsät käsittävät jo 270 000 ha. Edustavuusluokiltaan 30–40 luokkaa eli ei-hyvässä tilassa olevaa boreaalisten luonnonmetsien pinta-alaa on noin 100 000 ha. Tämä ei ilmeisesti ole mukana laskelmissa?
- Jos määritelmää muutettaisiin, kaikki työ menisi uusiksi.
- Tähän palautettavan boreaalisen luonnonmetsän pinta-alan laskelmaan vaikuttaa myös se, otetaanko käyttöön jousto (Artikla 4(5)) eli asetetaanko palautettava lisäpinta-ala 100 % sijaan 90 %:iin.

- Tuotiin esille, että ei-hyvässä tilassa olevan luonnonmetsän kysymys ja tulkinta on jäänyt teemaryhmässä keskustelematta. Sekin edellyttäneen komission kanssa käytäviä neuvotteluja. Onko teemaryhmällä toimivaltaa päättää ei-hyvässä tilassa olevan luonnonmetsäpinta-alan tulkinnasta?

Metsäluontotyyppien käsittelyyn ja keskusteluun jäi kokouksen lopulla varsin rajallinen aika ja puheenjohtaja totesi, että niihin palataan seuraavassa kokouksessa.

7. Suoluontotyyppien käsittely (Niina Riissanen)

Aihetta ei ehditty käsitellä ja se siirrettiin seuraavaan kokoukseen.

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Seuraava kokous

Teemaryhmän seuraava kokous on 11.2.2026. Metsäluontotyypejä käsitellään tuolloin uudelleen ja nyt käsittelemättä jääneet suoluontotyypit käydään myös läpi.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.35.

Liitteet:

Liite 1. Ohjeet TR1 työn dokumentointiin.pdf

Liite 2. Luontotyyppien määritelmämuutosten vaikutukset TR1 09022026.pdf

Liite 3. Metsätalouden näkökulma luontotyyppien määritelmien tulkintaan FINAL.pdf

Liite 4. EATR1_0902_metsäpienryhmä.pdf

Liite 5. Metsäpienryhmätoimenpiteet ja seuranta 0126.pdf